

STRAŠKA

GESEN

STR. 3

**SPOMIN NA
PORABSKOGA**

APOŠTOLA

STR. 4-5

Porabje

ČASOPIS SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Monošter, 27. septembra 2007 ☼ Leto XVII, št. 39

Ljubljana: IX. zasedanje slovensko-madžarske komisije

OPTIMISTIČEN POGLED V PRIHODNOST

Kar nekaj enakovrednih podarkov je značilnih za IX. zasedanje slovensko-madžarske mešane komisije za spremljanje Sporazuma o zagotavljanju posebnih pravic slovenski manjšini na Madžarskem in madžarski narodni skupnosti v Sloveniji. Zasedanje je trajalo ne navadno dolgo. Novinarska konferenca, predvidena za petnajsto uro, je bila ob dva-ndvajseti uri, zapisnik s seje pa so podpisali okoli polnoči. Dogovorili so se, da bosta poslednje dve zasedanji, in sicer februarja ali marca in septembra ali oktobra; zasedanje je bilo manj kot en mesec pred prvo skupno sejo vlad Slovenije in Madžarske, ki bo 17. oktobra v Lendavi in Monoštru, in kar je nemara najpomembnejše: predstavniki slovenske in madžarske manjšine so dokaj zadovoljni zapuščali prostore na Gregorčičevi ulici.

Poleg članov mešane komisije, katere sopredsednika sta državni sekretar za Slovence v zamejstvu in po svetu Zorko Pelikan in državni sekretar za nacionalno politiko in manjšinska vprašanja pri predsedniku madžarske vlade Ferenc Gémesi, so na zasedanju sodelovali v imenu Porabskih Slovencev Martin Ropoš in Jože Hirnök, v imenu prekmurskih Madžarov Jozsef Kocon, direktor slovenskega



Dolgo zasedanje je potekalo v dvorani na Gregorčičevi ulici, v kompleksu, kjer so tudi prostori predsednika Slovenije.

vladnega urada za manjšine Stane Baluh, veleposlanika Ladislav Lipič in József Czukor in generalni konzul v Monoštru Drago Šiftar.

V dolgi in zagotovo tudi polemični razpravi, ki je potekala za tesno zaprtimi vrati, so se pogovarjali o vseh oziroma preštevilnih, za manjšini pomembnih vprašanjih. Zavaljo preširoke palete različnih tem in dilem so sprejeli dogovor o zasedanju dvakrat letno, kar predvideva tudi leta 1992 podpisan sporazum, vendar se tega člena doslej niso držali. Tako Zorko Pelikan kot Ferenc Gémesi sta poudarila, da bodo pogostejša srečanja zagotav-

ljala konkretnije razprave o manjšem številu tem, kar bo prispevalo k učinkovitejšemu delu komisije. Prav učinkovitost in tudi pripravljenost za uresničevanje nalog sta tisti področji, s katerima se komisija ne more ravno pohvaliti, nanju pa je posebej opozoril slovenski generalni konzul v Monoštru mag. Drago Šiftar, ki se je ravno zaradi tega zelo aktivno in pogosto vključeval v razpravo. Opozarja tudi na zahtevno črpanje denarja iz evropskih skladov, kjer je sicer dovolj denarja, vendar pot do njega ni preprosta, kot je bilo večkrat povedano.

Kar se tiče Slovencev na Madžarskem, sta tako Mar-

tin Ropoš kot Jože Hirnök povedala, da bodo letos slednjič začeli s posodobitvijo ceste med Gornjim Senikom in Verico. Dela bosta zelo verjetno simbolično začela premiera Janez Janša in Ferenc Gyurcsány v okviru skupne seje slovenske in madžarske vlade. Na seji bodo pozornost namenili tudi nalogam med Slovenci na Madžarskem in Madžari v Sloveniji, je poudaril državni sekretar Ferenc Gémesi. Budimpešta bo zagotovila denar za obnovo števanovske narodnostne osnovne šole, za razširitev slovenskega radijskega programa s sedanjih 8 na 24 ur tedensko, za obnovo sloven-

skega kulturnega in informativnega centra; dogovorili so se, da mora monoštrska gimnazija vzpostaviti enako raven pouka slovenskega jezika, kot je bila do začetka tega šolskega leta in začeti z uvajanjem dvojezičnosti.

Državni sekretar Zorko Pelikan je povedal, da so se pogovarjali tudi o aktivnejši vlogi manjšin v razreševanju svoje in širše, regionalne problematike. Prekmurski Madžari so, denimo, dobili zagotovilo, da bodo njihove specifičnosti upošteevane pri ustanavljanju pokrajin v Sloveniji. Predsednik József Kocon je poudaril, da je prišel čas, ko manjšina že lahko verjame na dano besedo, denimo pri statusu kulturnega doma ali ravnatelju srednje dvojezične šole v Lendavi.

Torej, če so bila prva zasedanja kratka in manj zanimiva, sedmo v Monoštru skoraj prekinjeno in dolgo v večer, tisto v Budimpešti prekinjeno, je bilo IX. v Ljubljani dolgo in uspešno, s pogledom v prihodnost ali kot je na novinarski konferenci povedal Ferenc Gémesi, se niso pogovarjali samo o „zimzelenih temah.“ Koliko imajo teže vsa zagotovila iz Ljubljane, bomo zvedeli po jubilejnem X. zasedanju leta 2008 na Madžarskem.

**Tekst in foto
Ernest Ružič**

PONOVNO OŽIVLJANJE NARODNOSTNE ŠOLE V MONOŠTRU?

Sestanek Krovne šolske komisije z ravnateljem Združenega izobraževalnega zavoda v Monoštru o problematiki pouka in poučevanja slovenskega jezika na gimnaziji in v OŠ, vključenih v zavod, je skupaj s pedagoško svetovalko, avtorico tega zapisa, sklicala Erika Glanz, predsednica Krovne šolske komisije obeh narodnostnih organizacij. Potekal je 18. septembra 2007 v Slovenskem kulturno-informativnem centru v Monoštru, udeležili so se ga, poleg predsednice Erike Glanz, člani Komisije: Eva Lazar, Ladislav Domjan, Ilona Nagy in mag. Valerija Perger ter predsednik Zveze Slovencev Jože Hirnók in ravnatelj Tibor Péntzes. Martin Ropoš, predsednik Državne slovenske samouprave, se je opravičil.

Namen sestanka je bil, da Krovna šolska komisija skupaj s predsednikoma slovenskih organizacij kritično spregovori o problematiki narodnostnega slovenskega pouka v monoštrskih šolah in od ravnatelja terja odgovore na vprašanja o poslabšanju položaja slovenščine v izobraževalnih ustanovah, s tem pa razčisti tudi nekatere nejasnosti, kar naj bi predstavljalo vodilo slovenskim članom madžarsko-slovenske Mešane komisije pri postavljanju nekaterih zahtev, povezanih s šolstvom.

Predsednica Komisije Erika Glanz je po uvodnem pozdravu besedo predala ped. svetovalki mag. Valeriji Perger, ki je predvsem v obliki vprašanj želela izvedeti naslednje:

Zakaj je odnos do pouka slovenskega jezika znotraj monoštrskega izobraževalnega zavoda podcenjevalen in omalovažujoč? Na osnovi česa se je Zavod odločil za ukinitve narodnostnega programa pouka slovenščine na gimnaziji, če vemo, da zanimanje zanj obstaja? Zakaj se kljub vsako leto večjemu vpisu učencev k slovenščini na monoštrskih osnovnih šolah (v tekočem šolskem letu je vpisanih k fa-

kultativnemu pouku ali krožku skoraj 60 učencev) v le-teh ne razmišlja o ponovni uvedbi narodnostnega programa? Da je slovenščina za Zavod manjvreden jezik, je razvidno tudi iz tega, da je bila odpuščena (brez kakršnih koli tehtnih razlogov!) edina univerzitetno izobražena profesorica slovenščine na gimnaziji. Sedaj poučuje v kombiniranih skupinah slovenščino učiteljica, premeščena iz osnovne šole, ki gotovo



Sestanek Krovne šolske komisije je sklicala predsednica Erika Glanz

nima dovolj strokovnega znanja predvsem pa ne izkušenj s poučevanjem v gimnaziji in prav nobenih izkušenj s pripravljanim dijakov na dvo-nivojsko maturo, državna srednješolska tekmovanja in državne izpite. Delovno mesto premeščene učiteljice pa je na OŠ zasedla učiteljica, ki je pred dvema desetletjema sicer dobila visokošolsko diplomu iz SJ, a je njeno znanje slovenščine več kot skromno. To pomeni, da bo na obeh šolah kvaliteta slovenskega pouka drastično padla in ta pouk sčasoma za učence morda ne bo več zanimiv. Ali zavod razmišlja o morebitnih drugačnih rešitvah? Zakaj se na gimnaziji podcenjuje matura iz slovenskega jezika, če se je vodstvo glede drugih tujih jezikov odločilo, da maturo iz njih lahko izvajajo le učitelji z univerzitetno izobrazbo, pri slovenščini pa – prav obratno – odpusti se učiteljica z univerzitetno diplomu in zaposli za stopnjo manj izobražena učiteljica? Kakšna

je vizija zavoda glede prisotnosti slovenskega pouka v bodoče? Se razmišlja o ponovnem oživljanju narodnostnega pouka na osnovnošolski ravni? Se razmišlja o večjem sodelovanju s starši in predstavljanju prednosti večjezičnosti otrok v sodobnem času le-tem? Kaj so šolske institucije – mogoče skupaj z narodnostnimi organizacijami – naredile, da bi v svoje slovenske programe pritegnile več otrok?

»Še vedno trdim, da je s kadrovskimi menjavami pouku slovenščine v Monoštru bila prizadejana skoraj nepopravljiva škoda. Kako jo boste popravili?« se je glasila zaključna misel ped. svetovalke.

Ravnatelj Tibor Péntzes je ugodoma priznal, da se je z ukinitvijo narodnostnega programa slovenščine na gimnaziji res zgodila velika napaka. (Med drugim je taka ukinitve bila celo nezakonita, saj k vsake-mu posegu v narodnostni program mora po zakonu dati soglasje slovenska samouprava, tu pa so le-to celo ignorirali. Op. avtorice zapisa.) Napako so po ravnateljevem zagotovitvi že popravili in tako imajo od 17.9. spet na urniku po 4 ure slovenskega jezika s književnostjo in spoznavanjem slovenstva. Program pa so ukinjali *zgolj zaradi velikega pomanjkanja finančnih sredstev, saj so tista, namenjena narodnostnemu pouku, izredno skromna (od šolskega ministrstva dobijo*

le 70.000 forintov na enega učenca letno, kar pokrije le majhen del stroškov).

Glede narodnostnega programa na osnovnih šolah je ravnatelj pojasnil, da zaenkrat starši niso želeli, da bi otroci obiskovali po 4-5 ur slovenščine tedensko, ker še vedno dajejo prednost učenju angleškega ali nemškega jezika. Na vprašanja o kadrovske situaciji ni imel odgovorov, zgolj to, da imajo vse vpletene osebe diplome sombotelske visoke šole. Zatrdil pa je, da je trenutna kadrovska rešitev za pouk slovenščine znotraj zavoda le prehodna, kratkotrajna, in če bo priložnost – ko diplomira v Sloveniji na zeleni smeri študentka iz Porabja – jo bodo zaposlili, če bodo za to finančni pogoji. (Ja, ker bo domača, ne tujka. Ksenofobija tu in zdaj? Žal, tu in zdaj... Op. avtorice.)

Za naslednje šolsko leto bo Zavod načrtoval ponovno uvajanje narodnostnega slovenskega programa v osnovni šoli, morda celo delnega dvojezičnega pouka, ki bi ga postopno nadgradili v gimnaziji. Zaradi nenehnega padanja števila šoloobveznih otrok pa se bo v Monoštru verjetno razmišljalo le o eni osnovni šoli, ki bi lahko imela po en razred učencev, ki bi obiskovali slovensko-madžarski dvojezični pouk. Erika Glanz je pripomnila, vsi prisotni pa smo se strinjali, da je za takšen program spet v prvi vrsti potreben ustrezen strokovno in jezikovno usposobljen kader. (In srčno upamo, da merilo strokovne primernosti ne bo to, da je nekdo domač in prijazen. S takimi pritlehnimi igrami naj se, za božjo voljo, neha! In naj o strokovni primernosti kandidatov odločajo ljudje, ki se na to spoznajo.)

Starše bo res potrebno ozaveščati, je menil ravnatelj, doslej se na tem ni nič delalo, zato je v ta namen na roditeljski sestanek, ki bo 26.9. na gimnaziji, povabil predsednico lokalne slovenske samouprave Ilono

Nagy in predsednico Krovne šolske komisije Eriko Glanz, ki bosta staršem predstavili različne možnosti in prednosti, povezane z učenjem slovenščine.

Vsi sodelujoči na sestanku smo menili, da *šolski zavod ne sme zaobiti slovenske manjšine*, saj je le dobro sodelovanje pogoj za kvaliteten pouk slovenskega jezika. Šola pa si mora prizadevati za uresničevanje načel multikulturalnosti.

KONČNA SKUPNA STALIŠČA:

- *Združeni izobraževalni zavod v Monoštru ima vizijo, v kateri pripada pomembno mesto poučevanju slovenščine v narodnostnem programu.*

- *Narodnostni program pouka slovenskega jezika na monoštrski gimnaziji se v neokrnjeni obliki mora nadaljevati. Za njegovo izvajanje mora madžarsko šolsko ministrstvo zagotoviti zadostna finančna sredstva, saj je v nasprotnem primeru ogrožen edini slovenski manjšinski srednješolski program na Madžarskem, šola pa mora poskrbeti za ustrezne kadre.*

- *Revitalizacija narodnostnega osnovnošolskega programa v Monoštru je prav tako odvisna od zagotovitve finančnih sredstev zanj in ustreznih kadrov, zato se apelira na slovensko stran, da madžarske sogovornike posebej opozori na to problematiko in jih spomni na zakonsko določene obveznosti do slovenske manjšine v Porabju.*

- *Vodstvo združenega izobraževalnega zavoda se mora skupaj z obema slovenskima organizacijama bolj angažirati pri ozaveščanju staršev učencev o pomenu učenja slovenskega jezika kot narodnostne materinščine ali jezika sosedov ali enega od uradnih jezikov Evropske unije.*

Valerija Perger

Straška gesen

Seniška folklor je dva dni gostovala v Novem mestu in okaulici. V bližnji Straži so meli 9-dnevno prireditev, 21.



Nastop seničke folklorne skupine

straško jesen, pa znotraj té so meli srečanje folklornih skupin.

V soboto zrankoma v sedmih vóri smo šli s Senika. Med pautjov smo večkrat stanili, tak smo v Novo mesto prišli okauli podneva. Tam je nas čakó g. Matej, šteri je biu z nami cejliva dva dneva, pa je nas vodo. Spali smo v dijaškem domi. Najprva smo dobili obed, potistom pa smo se spakivali v sobe, pa smo se malo spočinavli. V pau tretjoj smo šli pogledat varaš, Novo mesto. Šetali smo se po varaši, Matej pa je povedo, ka je te varaš središče Dolenjske. Tuj je fabrika avtomobilov Renault, gde delajo avtomobile Renault Clio pa Renault Twingo. Majo eške tovarno Krko. Šli smo prejk mausta nad reko Krko, pa na Kapitalski hrib. Tuj smo šli v stolno cerkev sv. Nikolaja. Cerkev je lansko leto gratala stolnica, tak ka zdaj je v njej že škofov stol pa nad stolom grb. Cerkev je 46 m duga, eden tau je biu kasnej vcuj zozidani. Zatok je eden tau cerkve više zozidan. Pri vhodi, kak nutpridemo, najdemo kripto, gde pa nejso pokopani lidge, liki najdemo spominske table župnikov in kanonikov. Od tú smo se šetali tadale po varaši pa smo prišli do glavnega trga. Stanili

smo pred mestno hišo, gde so prsni kipi pesnikov in pisateljev, kak npr.: Janeza Trdine ali Dragotina Ketteja. Zname-

skupinami. Okauli paunauči smo se odpelali nazaj v dijaški dom, gde smo eške malo posedeli pa se pogučavali. Drugi den po zajtrkom nas je že pá čakó Matej, odpelali smo se v Kočevski rog. Tuj smo meli trno zanimivo dopoldne. Najprva smo šli v Dolenjski muzej, gde je vopostavljena naravna in kulturna dediščina (természeti és kulturális örökség) Kočevskega roga. V tem lejsi se leko srečamo z medvedom, z vukom, so eške srne, djeleni, vöverice, risi (vadmacska). Vodič je povedo, ka kak je zanimivo, ka lidge se bogimo od medveda pa od vuka, od avtonov pa od ljudi pa nej. Medved je 60 let bujo samo 3 ljudi, gnesden pa na poštiji na keden umre 3 ljudi pa eške več. Razstavljen je bila maketa hriba (brejga), štera je zavolo tisti ljudi naredjena, šteri ne morejo titi gor na brejg. Mi smo si najprva poglednili



Na poti do Baze 20

ljudske pesmi. Gorstaupila je eške veteranska skupina FD Kres, štera ohranja dolenjsko pa ljudsko izročilo drugi slovenski pokrajini. Seniška folklor pa je plesala porabske pa prekmurske plesse. Potistom je v šotori bila večerja pa veselica z različnimi

skupinami. Okauli paunauči smo se odpelali nazaj v dijaški dom, gde smo eške malo posedeli pa se pogučavali. Drugi den po zajtrkom nas je že pá čakó Matej, odpelali smo se v Kočevski rog. Tuj smo meli trno zanimivo dopoldne. Najprva smo šli v Dolenjski muzej, gde je vopostavljena naravna in kulturna dediščina (természeti és kulturális örökség) Kočevskega roga. V tem lejsi se leko srečamo z medvedom, z vukom, so eške srne, djeleni, vöverice, risi (vadmacska). Vodič je povedo, ka kak je zanimivo, ka lidge se bogimo od medveda pa od vuka, od avtonov pa od ljudi pa nej. Medved je 60 let bujo samo 3 ljudi, gnesden pa na poštiji na keden umre 3 ljudi pa eške več. Razstavljen je bila maketa hriba (brejga), štera je zavolo tisti ljudi naredjena, šteri ne morejo titi gor na brejg. Mi smo si najprva poglednili

pojave že avgustuša 1941. Majuša 1942 pa je Rog grato center odpora (ellenállás) in revolucije. Je biu namenjen za partizanske špitale, delavnice, šoule, štampanja pa skladišča (raktár). Partizansko vodstvo je nazaj prišlo v Rog leta 1943. Nauvo bivališče političnoga vodstva so poimenovali Baza 20. Prva baraka je bila zozidana leta 1943. Število ljudi je brz raslo, zatok so zidali druge barake. Te majo lumere tak, kak so bile zozidane. Vse vküper ji je 26, pa eške gnesden tak stogi-

ni. Kak so pa vö pa nut ojdli, ka so si gesti dobili? Za tau so pa bili izvoljeni lidge. Nej smo štokoli nut pa vö ojti, ka bi te nji najšli. Vlete je bilau bole ležej, ka te so staučili na kamen, pa so nej liske vküp poklačili. V zimi je bilau bola žmetno. Te so ali tazameli za sebov, potistim pa so snejg posipali za sebov s sito. Če so pa po strmini šli gor, te so pa na dejken postavili lesnico, vrkaj so na drejvo gorzvezali pa tak so tagor splezli. Oktobra 1943 so Nemci najšli pa vničili ništerne barake, pa špitale,



Ena gasilska slika na izletu

jo kak te. Samo malo so streje popravlali. Tau pa zatok, ka so barake zozidali na kamen, ka ji je voda pa vlaga nej nanikoj djala. Na naravo tö pazijo, ka naj tak bau ohranjena kak je te bila. Na tem mestu je biu smrekov nasad, tejm krispanom vejke so doj zrasle do tela. Baza je bila pred nausom Nemcev, zatok so jo nej najšli, ka nejso brodili, ka se skrivajo tak blüzi. Zaradi izjemnih varnostnih in konspirativnih ukrepov Bazo 20 nikdar so nej najšli. Gnauk so jo prej skur najšli, ka je en nemški sodak üšo prauti njim, depa te se je dun nazaj obrno. Vodič je pravo, ka je gnauk emo eno skupino pensionistov, tau njim je gučo, pa se je en stari moški zglaso, ka tau je rejsan tak bilau, ka un je tö tam stražo med partiza-

depa nej vse. Baza 20 je od leta 1952 zakonsko zavarovana kot kulturni spomenik. V ništerni barakaj je gnesden muzej. Z zanimanjem smo poslušali vodiča, ka je rejsan zanimivo vse tapovedo.

Zadvečarka so gasilci meli povorko v Straži. Nut so pokazali, kak so gasili gnauksvejta, od začetka do gnesden. Prva so gasili lidge, ka so si davali kankle, potistom pa so nut prišli avtonge. Nut so pokazali gasilsko veselico, prejk so dali plakete pa priznanja dobrim gasilcem.

V 4. vöri smo vseli na avtobus, pa smo šli domau. Na srečo je cajt tö vödržo, ka smo nej po deži ojdli, tak ka smo se dobro počutili ta dva dneva v Sloveniji.

Agi Hanžek
Foto: Žolt Bajzek

OD SLOVENIJE...

Slovenijo prizadelo neurje

Neurje, ki je predzadnji teden v septembru najbolj prizadelo območja Celja, Kranja in Nove Gorice, je zahtevalo šest smrtnih žrtev. Narasle reke so na omenjenih območjih za seboj pustile opustošenje. Poročajo o veliki materialni škodi na stanovanjskih objektih, avtomobilih in cestah, motena je tudi oskrba z vodo. Vlada je takoj zagotovila pol milijona evrov za pokritje stroškov intervencijskih ekip. Vlada se je še odločila, da bo zagotovila tudi celotna sredstva za obnovo partizanske bolnišnice Franje, ki jo je uničilo neurje.

Sodobna obramba

Minister za obrambo Karl Erjavec je v Gornji Radgoni odprl sejem Sodobna obramba, ki združuje najpomembnejše organizacije, ki zagotavljajo državno obrambo, civilno varnost ter proizvajalce opreme zanje. Do 22. septembra se je predstavilo 130 razstavljalcev iz 18 držav. Obiskovalci so lahko letos na velikem vojaškem poligonu spremljali tudi obsežne dinamične predstavitve vojaških in zaščitnih spretnosti ter tehnike.

Humanist 20. stoletja

Nekdanji predsednik republike Milan Kučan je v Sarajevu na slovesni akademiji Mednarodne lige humanistov prejel priznanje za državnika - humanista 20. stoletja. Ob njem sta priznanje prejela tudi hrvaški predsednik Stipe Mesić in nekdanji predsednik Makedonije Kiro Gligorov. V imenu nekdanjega češkega predsednika Vaclava Havla, ki se zaradi boleznih slovesnosti ne bo udeležil, bo priznanje prevzel češki veleposlanik v Bosni in Hercegovini Jiri Kudela.

»Svet' Ciril in svet' Metod, ne pozabita na slovenski rod« - so spejvali Ljudski pevci z Gorenjoga Sinika, gda so v starom farofi oprli razstavo o pokojnom



Z baklami pa svečami na grobi gospoda Kūhara

sinčarskom gospaudi plebanoši, Janoši Kūhari. Marija Kozar, štera je razstavo vkūpostavila, pa je tak začnila svoj svetešnji guč: »Ciril in Metod sta bila slovanska apoštola. Oznanjala sta evangelij po domanje. Za gospauda Janoša Kūhara to leko povejmo, ka so bili apoštol Porabski Slovincov, uni so tō po domanje oznanjali evangelij.« Istina je, ka je že dvajsti lejt minaulo od tistoga, gda so gospaud plebanoš na vōke zapūstili svoje sinčarske vōrnike, depa v spomini lūstva eške fejt živejo. Nej so bili samo dūhovnik, bili so človek, šteri je gordržo domanjo slovensko rejč v cerkvi. Pred štiridesetimi lejtami so začnili na svejti meše darūvati v domanji gezikaj, te so gospaud Kūhar začnili dojobračati mešne knige, evangelije pa molitve v porabski slovenski gezik. Tau je veuko delo bilau, z vogrskoga pa knjižnoga gezika so tak dojobračali v domanji guč, ka so vsigder samo v vogrske šaule ojdli.

Na 20. oblejtnico smrti gospauda Kūhara sta se gorenjesinčarska fara pa Državna slovenska samouprava odlaučile, ka napravita dvodnevni svetek. Gda deseta oblejtnica bila, so na starom farofi, gde so pokojni plebanoš živeli, postavili spominsko tablo, zdaj so v zamanici oprli razstavo. Tū postaviteli s pomočjav stari kejpov, dokumentov pa nistarni predmetov pokojnoga dūhovnika nutpokažejo njini žitek pa njino delo. Na začetki leko vidi-

mo njini kejp iz mladi lejt, pauleg sta stariša pa tišinska cerkev s kejpom gospauda Ivanocyna, šteri so plebanoša Kūhara krstili. Sinčarski dūhovnik so se narau-

leta 1924. Nauvo mešo so darūvali na Tišini, kama je več kak gezero lidi prišlo. Nej dugo zatem so postali kaplan v Rábagyarmati, gdé so opravljali dūhovniško delo štiri lejta. Potom tistoga so je poslali v Somboteu, ka bi veronavuk včili na trej šaulaj. Leta 1936 so sinčarski plebanoš Vince Koos prosili pūšpeka, naj pošlejo nekakoga namesto nijj. Niške se nej zglaso, zatok so poslali mladoga gospauda Kūhara. V tej fari so bili oprvin administrator, sledi pa plebanoš do leta 1952. Vküper z lidami v vesi so opravili veuko delo, 1938. leta so porūšili staro pa zozidali nauvo cerkev. Gospaud Kūhar so vodili vsefelé družstva, na priliko živi raužni venec pa družstvo srca Jezušo. Lidam so dali v roké molitve, pes-



Nedelsko mešo je darūvo mariborski pomožni škof dr. Jožef Smej

dili leta 1901 v Gradišči, v malojevsi pauleg Mūre v tišinskoj fari. Že v mladosti so šteli Marijin list pa Kalendar srca Jezušovoga. V

mi pa vse potrebnoga na papiraj, štere so druknivali na štencil mašini. Na razstavi leko vidimo te štencil pa pisalni mašin tō,



Senička cerkev se je napunila z verniki iz Porabja, Budimpešte, Sombotela

šauli so se dobro včili, zatok so je poslali v gimnazijo v Kōszeg. Po maturi v Somboteli so se odlaučili za dūhovnika, posvetili so je sombotelski pūšpek Janoš Mikeš

s šterim so kesnej pisali. Zmejs je prišla drūga bojna, po tistom pa žmetni cajti za Slovence v Porabji. Zavolo toga, ka so bili uni tō Slovenec, so je sombotelski

pūšpek poslali v madžarsko ves Izsákfa pauleg Celldömölka. Tū so Janoš Kūhar tō dosta naredli za vōrnike, depa srce nji je vleklo nazaj med Slovence. Leta 1957 so njim pá dopistili, ka so bili plebanoš na Gorenjom Siniki. Na 25. oblejtnico zidanja nauve bože iže so se vküper z vōrniki odlaučili, ka go dajo vōnamalati. Te je cerkev dobila fresko svetoga Cirila in Metoda pa napis tō: Hvalite Gospoda vsi narodi. 6. septembra 1987 so se v cerkvi pripravljali na sveto mešo, ali meše so več nej mogli opraviti. Pred mešov so pri oltari vküper spadnili pa mrli.

Vse povōdano leko vidi na razstavi na kejpaj tisti, šteri je najgir na življenjsko paut gospauda Kūhara. Na otvoritev (megnyitō) so pozvali gospau Eriko Németh, glavno direktorico Višjega odredka za narodne in etnične manjšine (Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Főosztály, MEH). Povōdala je, ka vūpa, ka je dosti takši, šteri majo skrb na tau, ka bi se slovenska rejč eške dugo čūla v Porabji. O tom je tō gučala, ka de višji oddelek pomago pri tom, ka bi Državna samouprava leko dojkūpila stari farof, pa v njem oprla Slovenski muzej.

Zamanica farofa je bila napunjena, lidgé so eške vanej poslušali guče. Nej čūdno, vejpa je lejpo vrejmen bilau. Gda si je lūstvo poglednilo razstavo, so pomalek odišli v cerkev, zvonili so že. Sve-to mešo so v spomin pokojnoga dūšnoga pastera darūvali gospaud pūšpek iz Murske Sobote, dr. Marjan Turnšek, šteri so uradno (hivatalosan) prvič bili v Porabji. V svojoj predgi so pravli o gospaudi Kūhari: »Biu je goreči dūhovnik. Biu je dober dūhovnik. Biu je Kristušov dūhovnik. Zatok se veselimo, gda se na njaga spominamo. Za njaga zavalimo nebeskomi Gospaudi, ka nam ga je dau.« Tau so tō povōdali, ka so gospaud Kūhar mrli pri oltarom, tam, gde Kristuš pri vsakoj meši znauvič mrgé. Za toga volo so srečni mrli. Mi pa najbolje čūtimo te, gda čūtimo v maternoj rejči. Gda smo v najvejšoj nevauli, molimo slovenski. Gospaud Kūhar so pisali, ka bi reči ostale pa nej odletele. Takši so bili kak sam Jezuš, vse, ka so meli, so dali Baugi pa drūgim lidam.

SKOGA APOŠTOLA

Pri meši je spejvo Mešani pevski zbor Avgust Pavel z Gorenjoga Sinika. Gospaudi pūšpeki so prejkдали porabski krū pa vino, evharistične simbole. Gda je prišo konec, je vsikši daubo kejpec, na šterom je biu kejpc gospauda Kūhara pa njegvo geslo (jelmondat): »Slovenci smo bili, Slovenci smo, Slovenci ostanemo – tau aj ostanemo naši mlajši tō.« O tej rečaj bi mogli brodit mi vsi, šteri živemo v Porabji ali zvūn njaga. Gda je lūstvo kejpec dobilo, so jim v rauke eške goreče skale dijali, pa se je začnila procesija od cerkve do cintora, na grob gospauda Kūhara. Vōra eške nej tak kesna bila, depa sunce več nej sijalo, duga kača vōrnikov z malimi posvejti se je vlejkla do graubišča. Na svetek so pozvali žlato pokojnoga dūšnega pastera, pa farane z rojstne fare, s prekmurske Tišine. Eden

kakše spomine majo na Porabje pa na gospauda Kūhara. Gda so bili z dūhovniškimi študenti iz Maribora v Porabji, je biu mejsec maj, pa se dobro spominajo, ka so ji domanji vōrnicke pozdravili s pesmov. Spet kliče nas venčani

roma je najžmetnejše, tistoma, šteroma morejo odpūstiti. Blagoslovili so eške zbrano lūstvo pa ji pozvali, aj pridejo v Maribor na grob blajženoga Antona Martina Slomška. Pri meši je spejvo Cerkevni zbor Gorenji Sinik.



Otvoritve razstave sta se udeležila glavna direktorica Višjega oddelka za narodne in etnične manjšine Erika Németh pa referent za Hrvate pa Slovence Marton Ispanović tō



Knjigo o gospodi Kūhari so predstavili urednik gospod Lojze Kozar, avtorji Marija Kozar, Ferenc Merkli in dr. Jožef Smej. Predstavitve je vodila Erika Köleš Kiss, podpredsednica DSS

avtobus s Pešta tō pripelo lidi, tak ka se je pri grobi zbralo dosti lidi. V paukmici je zbor iz Tišine zospeljvo pesem Večerni zvaun, navzauči domanji so cūj-pomagali. Zmolili so litanije pa položili vence na grob gospauda Kūhara. Najlepši tau svetka se je končo, vōrnicke so čakali na posanco vina pa pogačline.

Drūgi den zrankma je leko lūstvo pa vkūper molilo v cerkvi za dūšo pokojnoga plebanoša. Mešo darūvat so pozvali pūšpeka iz Maribora, gospauda dr. Jožefa Smeja, šteroga v Porabji dobro poznajo, vej so vsigder skrb meli na Slovence na Vogrskom pa jim pomagali, če so mogli. V svojoj predgi so zvūn tomačenja štenjá iz Svetoga pisma gučali o tom tō,

maj. Tau jim je fejst dobro spadnilo, so se počūtili, kak liki bi bili v Sloveniji. Dosta lejt kesnej so jim gospaud Kūhar pravli, ka če mrgejo, na Siniki nede več slovenske rejči. »Ge mam pa vsigdar vūpanje,« so odgovorili. Deset dni pred smrtjov so bili pokojni plebanoš na dūhovni vajaj (lelkigyakorlat), gda bi pa mogli gledati nikši film, so je nej najšli. Sledi so povōdali, ka so molili, aj se donk nekak na Siniki odlauči za dūhovnika. Gospaud Kūhar so bili tau za porabsko lūstvo, ka je biu kaplan Martin Čedermac, literarna figura, za Slovence v Italiji.

Na konci meše so vōrnicke na prošnjo gospauda pūšpeka v misli podali rokau tistoma, šte-

Na nogometnom igrišči šaule so organizatori postavili veuki šator, ta so čakali lūstvo, ka bi jim nūtpokazali male knjige, štere so vkūppostavili o gospaudi Kūhari. Skor cejla ves je tam bila pa eške Slovenci s Sombotela pa Pešta. V prvom tali te knjig leko dosta vse preštemo o žitki plebanoša, tau tō, ka smo na razstavi nej vidli. Domanji gospaud plebanoš, Ferenc Merkli so pisali o



V kulturnom programi je spejvo mlašeči cerkevni zbor Sončnice

predgaj gospauda Kūhara, ka so na paudi farofa najšli male pape-re, gde so predge gorspisane bile. Dūhovniki prej en den pred mešov napišejo, ka do gučali v nedelo. Deset lejt takši gučov bilau na podi na paperaj. Gospaud pūšpek Smej so napisali svoje spomine na gospauda Kūhara. Glav-

ni urednik (főszerkesztő) mali knjig, odranski gospaud Lojze Kozar, so povōdali, ka pokojni dūšni paster si zaslužijo bole kuste knjige tō. Tau so tō pravli, ka so v žmetni cajtaj s piciklinom ojdli z Martinja na Gorenji Sinik h gospaudi Kūhari, depa kaulivrat, na Hodoš. Če rejsan bi Janoš Kūhar leko odišli v drūgo faro, so tak radi meli Slovence, ka so ostali tam do smrti. V knjigaj leko preštemo spomine domanji faranov, pa guč plebanoša Lajosa Horvátha na pokapanji gospauda Kūhara tō. Knjige je vsikši daubo, šteri je na programe prišo. Na tom zadnjom programi so na odri nastopili citraši iz Muraszemenye iz županije Zala. Tau pa rejsan špajnsno bilau, ka na najvejši slovenski program na Gorenjom Siniki pozovejo goslarje, šteri madžarski spejvajo. Pa nej samo tau, eden eške madžarsko zastalo na rejklini tō emo. Ge tak brodim, ka se tau na takšom svetki ne šika. Drgauč aj organizatori malo bole skrb majo. Če bi spejvali na priliko samo mlajši, Sončnice s Sinika, bi tō dojšlo. Gospaud Janoš Kūhar so bili, kak pravijo, včasi malo preveč sigurni (strogi). Lūstvo je je don rado melo. Mrli so tam, gde so več kak petdeset lejt goreče oznanjūvali božo rejč v slovenskom geziki. Njina smrt je bila veuka žalost

tak za Sinčare kak za drūge vogrške Slovence tō. Zdaj počivajo v méri na sinčarskom cintori, med Slovenci, za štere so tak dosta delali pa je s srca radi meli.

Dušan Mukič
Foto: M. Kozar,
K. Holec, G. Bajzek

... DO MADŽARSKE

Državni predsedniki višegrajske skupine v Keszthelyu

20. in 21. septembra so se v Keszthelyu srečali državni predsedniki višegrajske četvorke. Madžarski, poljski, slovaški in češki predsednik so ocenili triletno obdobje, odkar so te države v Evropski uniji. Poudarili so pomembnost povezovanja, ki bi ga želeli razširiti.

Najbolj onesnažena območja na Madžarskem

Angleški inštitut Blacksmith je objavil seznam desetih najbolj onesnaženih mest na svetu. Večina le-teh je na območju bivše Sovjetske zveze in v jugovzhodni Aziji.

Madžarski dnevnik Népszabadság je pa pripravil seznam pet najbolj onesnaženih območij na Madžarskem. Na prvem mestu je celotni madžarski del Donave, ki je med desetimi najbolj ogroženimi živimi rekami na svetu. Z bakteriološkega vidika je Donava najbolj onesnažena v Budimpešti in okolici. Na drugem mestu je dolina reke Sajó na severu Madžarske, na tem območju delujejo namreč štiri elektrarne, dve cementarni, več talilnic in rudnikov in tri velike kemične tovarne. Med najbolj ogrožena območja spada tudi mesto Dunaújváros in okolica, kjer po proizvodnji v težki industriji ostane letno več deset tisoč ton nevarnih odpadkov. Podobno velja za mesto Várpalota in okolico. Onesnaženo je tudi območje Mecseka, in sicer zaradi rudnika urana v Komló ter zaprtih premogovnikov.

Programi, prireditve

- 29. septembra bo sakalovska folklorna skupina nastopila na folklornem festivalu na Ptujju.
- 29. septembra organizirajo v Selnici ob Dravi Srečanje z zamejskimi Slovenci in otvoritev razstave »Slovenec sem«. Srečanja se bodo udeležile števanske ljudske pevke. Na fotografiji bo sodeloval sodelavec našega časopisa Karel Holec.

TIKEV NA TIKVI V ŠTEVANOVCI

Drüštvo za lepšo ves (Faluszé-pító Egyesület) v Števanovci si je pá lejpo vrejmen vödebralo za svoj djesenski program. Naj stoj proba prajti,



Pri tikvi so največ vrejndne goščice, iz nji bau črno zlato Porabja, tikvin olau

ka je Baug prauti Porabskim Slovencom. Tau je gvüšno zatoga volo tü, ka je števanovsko Drüštvo za lepšo ves v porabski vasaj tak vejndar najbola delovna organizacija, stera dosta pa furt dobre programe skaus pela. Bar, ka je 1999. leta Baug pamet presvejšto Lacini Kovači, steri je v tistom časi šaulo ravno, ka je ustvauro tau drüštvo, stero vküper drži menši tau lüstva vesi. Drüštvo že par lejt vodi Marijana Fodor, stera je s svojimi lidami pripravila tikvin festival. Za gazdarco se je vzela Ana (Mlinarna) Ropoš, ka je nej mala briga, zatau so pa tašni lidgé ške posaba hvalo vrejndni. Pri Ropoši je par lejt nazaj že gnauk bilau delo, gda so travo kosili pa senau spravlali vküper.

Anuš (néni) so s svojim si naum Jožinom zar za ramom sonžat lepau vred djali, pa cejli raum za nüc prej pistili. Za program so člani drüštva na sonžat gora leko postavili stole, stolice pa ške oder (színpad) za kulturni program tü, no pa kotle za küjanje. Pred podnevom, gda so že nisterni z grbanji punimi košarami domau prišli, drügi pa svoj kafej spili, so se lidgé najprvin vküper dobili pri Ropošaj, gde ji je Bödraška Margita iz

Andovec svetešnje naravnana čakala s svojimi pereci. Po mali pogostitvi so se vsi nauptili na delo na njivo. Vküper so prišli zvekšoma cejli

s krepkim kafejom pa drügo pijačov, stero so z dobre volé „goraličili“ za drüštvo vsi sausadge kaulakvrat Ropošovi. Po tejm pa hajt, na delo! Eni so tikvi dola piščavali z bildja, drügi so je vküper nosili ali s taligi vküper vozili, ženske so ji pa vöpucale. No, vertinja Iluš je samo telko dala vö spucati, tjelko prej leko nagnauk posiši tü. En tau tikvi so odpelali mlajši k Ropošovi, ka do iz tisti leko delali zadvečerek, povejmo lampaše vörezali pa vsefale, ka si vözmislijo sami. Na konci dela so si pa vzeli čas, ka so se vö naspejali na njivi tü.

Po dobro obredjenom deli so si zaslöjžili fajnski obed. Ženske Magda Konkolič, Eržika Mešič pa Margita Hegyvári so se flajnsno vrtile predpodne-

pojbi pa deklamami. Zvöjn domanjoga lüstva so bili eni gostje iz Lébénya na Vogrskom, s sterimi že par lejt žlato držijo. Te ženske so posebno bile vesele, ka so leko bile na tau veselom dnevi med števanovskimi lidami. Škoda, ka nej moglo pridti več domanji lidi, depa razmelo se je, ka je bilau naprej valaun tau, ka je pauleg dobroga vrejmena ške dosta lüstva kromče vökopalo pa drügo delo opravljalo na mezevaj.

Broužina Iluška (Trajber) se je že sprtolejt podala, ka na svoji njivi, stera leži pri poštiji nej daleč od Ropoš Anuške, posadi tikvi med kukarco, naj drüštvo v geseni leko dela s tikvi. Na glavki té njive so zbrano veselo bando, stero je sprvajo s fudi Joži Kosar, čakali mladi podje z dobro števanovsko slivovo palinkov,

s krepkim kafejom pa drügo pijačov, stero so z dobre volé „goraličili“ za drüštvo vsi sausadge kaulakvrat Ropošovi. Po tejm pa hajt, na delo!

Eni so tikvi dola piščavali z bildja, drügi so je vküper nosili ali s taligi vküper vozili, ženske so ji pa vöpucale. No, vertinja Iluš je samo telko dala vö spucati, tjelko prej leko nagnauk posiši tü. En tau tikvi so odpelali mlajši k Ropošovi, ka do iz tisti leko delali zadvečerek, povejmo lampaše vörezali pa vsefale, ka si vözmislijo sami. Na konci dela so si pa vzeli čas, ka so se vö naspejali na njivi tü.

Po dobro obredjenom deli so si zaslöjžili fajnski obed. Ženske Magda Konkolič, Eržika Mešič pa Margita Hegyvári so se flajnsno vrtile predpodne-



V takšnom velko kotli se je küjo obed

vom kaulek kotlov pa labošk, naj žmano tikvino prikuho (fözelék), pörkölt pa faširt leko pripravijo za „vömordjene“ delavce. Gda mi je pa Bružina Iluška pokazala, kelko pokeraje so spekle sausadice z dobre vaule na té dén, sam skur odletejla vö sveta. V eni cukrasdi nega večfele lepši pa baugši pokerajov, retešov pa pogač. Tau dja sama tü leko svedočim. Za trno lejpö, dobro peldo leko postavi drüštvo lüstvo v tau grumbli,

Pismo iz Sobote

GRBANJI

Dragi moji, lübe moje, dun se je zgodilo. Na, srečo ali pa na nesrečo, sto bi vedo. Zato, ka ji je dugo nej bilou. Kak če bi preminouli za vsigdar. Od nevoule, ka ji je nej bilou, so ništerni že djoukali. Na, skur so že djoukali. Depa dun so prišli! Na, nejsö prišli, depa vö so zrasli iz zemle.

Grbanji!

Najprva ji je bilou bole malo. Depa vsikši, ka ga je stoj najšo, je doubö bar deset bratov. Tou tak vövidi, ka je z ednoga grbanja vöprišla bar edna poštena kila. Vej pa vejte, kak tou de, kak lidge radi iz müje delamo slona (elefant). Eden kedden po prvi grbanjaj pa so začnili vöskakati iz zemle, kak bi šlou za epidemijo. Rejsan! Nagnouk je bilou grbanjov kak trave. Več je nej trbelo iz ednoga grbanja edno kilo naprajti. Vcejlak zarejsan so lidge začnili nabirati kile pa kile grbanjov. Kamakoli pogledneš, samo grbanji pa nika drugo kak grbanji. Lidge so se nut zagnali v lejs, kak bi njim šlou prouti slejdnjomi. Samo ka bi šteri nej ostano brezi svoji par kilo grbanjov. Tou pa zato, ka se je tak nagnouk nikšna nouva šega narodila: če nemaš svoji grbanjov, si nika nej vrejden! Tak smo leko vidli v lesaj več avtonov kak na poštiji, stera v Soboti prouti Špari pela. V krčmej se več nika ne guči od toga, kak nam je po novom grato dragi žitek, kakši so novi ministri, sto je palik koga znouro. Od toga se več nika ne guči, samo eške od grbanjov.

Gvüšno je, ka je ta grbanjova epidemija zaodila mojo taščö Regino, trno čedno žensko tö. Nega dneva, ka bi je nej šla brat. Od douma odide eške v kmici, domou pride v kmici. Po tistom je narejže pa siši. Sišijo se po cejlom rami. Eto sam se nej mogo v svojo postelo dola ležti, ka so na njoj bili narejzani grbanji. Nejsam avtona mogo dati v garažo, ka so tam tö grbanji. Gda pa sam škeu, ka mo meu grbanje za obed, mi je nej dopistila.

- *Grbnji so za zimo, ka mo je meli za prtepeno župo, zato je trbej šparati*, - mi je zabrüsilä.

Na, lübe moje, dragi moji, grbanjov kak blata, depa nejsö gé za gesti. Gnes mo šou na plac pa si je tam küpim, ka zejm žmane, friške grbanje.

Miki

ka so tak lepau vküper prijali pa telko vse pripravili zatok, naj svojo drüštvo s tejm tü pomagajo.

No, zadvečerek so pa domanje ljudske pevke zapopejvale slovenske pa vogske naute, domanji šaularski mlajši s sakaluvskimi mlajši vred pa zaplesali slovenske plese vanej na sonžati gora postavljenom odri. Steri so meli volo, so se leko špilali med seov, sto je bole flajsen, sto vej bole potakati tikvi ali zanimive figure vözrezati.

Naj se tak lepau zgotovi té den, kak lepau se je leko začno, se je brigo Vajs Joži, gnauk je vlejško fude, gnauk pa igro na sintetizatorji. Z avto-

nom je pripelo s seov pokrito prikaulico, gde se je gora skvatejro s svojimi škiri, kak tisti velki, ijrašnji ansambli. Kak dobro, ka ves ma svojga domanjoga fudaša.

Na konci svojga pisanja iz srca gratuliram drüštvi, najbola predsednici Marijani Fodor, stera mora meti nejvekšo brigo tašoga reda. Pokazalo se je pa, če dobro lüstvo vküper prima pa če ške kaj za resnico, té se leko napravi vse, kak v soboto, 15. septembra v števanovskoj vesi. Zatau se lepau zavalimo, ka delavce na Slovenskoj zvezi tü vsikdar pozovejo.

Besedilo in foto: Klara Fodor

OTROŠKI

VIKTOR+VIKTORIJA

UN PA UNA, UNA PA UN

Več se, ka geste več fele dvojčkov na toum svejti. So takši dvojčki, ka sta si sestre ali brata gnakiva kak dajce dajci. Takše sta Viktor pa Viktorija že spoznala.

Gestejo pa dvojčki, ka je eden brat, drugi pa sestra. Tej so si spoj nej gnaki kak dajce dajci. Je pa rejsan eni. Naj so takši ali ovakši, problemov z njimi nigdar ne sfali. Pa veseldja tō nej. Pa nevoule ranč tak nej. Pa sreče tō nej. Ka od koga drugoga ranč ne gučimo. Od toga najlepše guči eden den iz žitka Viktora pa Viktorije. Znouva sta brodila vcejlak po svoje.

- *Si si gdasvejta brodila, ka bi ge biu ti, ti pa bi bila ge,* - je Viktor pito Viktorijo.

- *Kak si tou brodiš,* - je brž začnilo migati Viktorijo.

- *Vcejlak prousto. Kak bi bilou, če bi se namesto mene narodila ti, namesto tebe pa bi se naroudo ge,* - je povedo, kak bi tou že noso v glavej najmenje sedem dni.

- *Ja, te bi ti biu una, ge pa bi bila un, ka nej,* - se je Viktorija trno razmejlja v vse tou vküper. - *Ti bi biu Viktorija, ge pa bi bila Viktor.*

- *Depa tou se nigdar nede zgodilo, ka sva že na svejti takš-niva, kakšniva sva,* - je povedo Viktor.

Depa Viktorija je nej tak brodila. Tak brž njoj je začnila delati glava. Pa tam nin za kakšno vōro je bilou vse ovak. Una se je vōzravnila v Viktora, un pa se je vōobleko za Viktorijo. Pa sta se tak med seuv zgučavala tō.

- *Viktorija, se ideva malo špilat,* - je una Viktor pitala njega Viktorijo.

- *Viktor,* - se je zglaso un Viktorija pa pouzvo njou Viktora, - *deva do potoka.*

In tak se je tou godilo. Mama Vika pa oča Viki sta njiva samo gledala pa poslušala. Vej njiva miné ta norija, sta si brodila. Pa ranč tak je tou bilou. Vej bi takšo ravnanje za Viktora pa Viktorijo trpelo eške duže, če, če če... Če bi nej trbelo cükati. Ja, ranč tak! Zgoudilo pa se je tou edno tri vōre po tistom, gda je una gratala un pa je un grato una. Zgoudilo se je tam med djablanami za njivim ramom.

- *Cükati mi trbej,* - se je zglaso un Viktorija.

- *Meni tō,* - je nagnouk mejla silo eške una Viktor.

Te je pa zdaj tou tak vōvidlo: una Viktor se je počücnila, un Viktorija pa se je postavu kcu j k drejvi.

- *Kak tou cükaš, vej si pa un? Brž gori stani pa cükaj kak pojep,* - se je zglaso un Viktorija. - *Name pogledni!*

- *Vej ti tō dobro ne cükaš! Počücniti se moraš, nej pa tak stoječki,* - ga je vōpopravnila una Viktor.

Pa je una Viktor gore stanila, un Viktorija pa se je počüčno. Depa neje šlou. Nika je nej šlou. Tak brž sta nazaj gratala una kak una, un pa kak un.

- *Ka pa te, že sta znouva nazaj kak Viktor pa Viktorija,* - njiva je pito ata Viki.

- *Vej sva pa cejli čas bila Viktor pa Viktorija. Samo ka sva nevole s cükanjom mela,* - sta se zglasila v eden glas.

Ja, tak sta naredila Viktor pa Viktorija. Ja, kak pa bi naj ovak naredila, vej sta pa dvojčka, ka nej?

MLAŠEČI

Miki Roš

SLOBAUD OD MINISTRANTK

Ja, znova je tū gesen, začetek šoulskoga leta. Deci, ki ide pr-

in pomagale pri vsej cerkveni obredaj. Brigitin nežni glas bo

se malo najde. Dekline, Boug vam plati! Naš dugoletni gospaud Janoš Kūhar so tō dosta dvornikov meli, so dostakrat povedali, ka so brezi dvornikov in pevcov bole žalostni pri sveti meši.

Kak vidim, se nam nej trbej zatoga volo bojati, ka mamō dosta nouvi dvornikov, zatou so se že gospoud Ferenc Merkli poskrbeli. Sploj so pa tej mali flajnsni. Vü pam, ka budejo tak vōrni, kak so bile te deklina dugo lejt. Želim Vam, da se dobro včite v šoulaj, ger-

KOTIČEK



Brigita in Barbara sta dvorili gospaudi škofi dr. Jožefi Smeji

vič v šoulo, je nej vseedno, ka in kak bou v šouli. Vekši, šteri že idejo v srednjo ali višje šoule, so ravno tak najgeri, ka vse nji čaka. Nouva šoula, nouvo okolje, kakšni bodejo učitelji, sošolci in tak naprej. Staršem je tō nej vseeno, v kakšo okolje pride njino dejte. Mislijo si, Boug ne daj, ka bi v kakši lagvi galeri prišli.

Rada bi se zahvalila tū našim dugoletnima dvornicam, štere so sedem lejt dvorile pri sveti mešaj na Gorenjom Seniki. To sta Barbara Gyeček, ona je pred leti za boleznj volo enjala, Brigita Voura in Barbara Laczo sta pa do tega mao dvorile, ministrirale pri sveti meši



Od njiju se je poslovio domanji župnik Ferenc Merkli tō

faliu pri štennej. Barbari Laczo se nej štelō, če je sijalo, dež ali snejg üšo, skoro vsaki delaven den je pri meši dvorila. Takši

koli ste, da mo leko ponosni na vse vas!

Vera Gašpar
Foto: G. Bajzek



Na tikvinem svetki v Števanovcaj so mlajši tō pomagali, najbolje so pa tau gledali, iz stere tikvi bi se dalo lejpi posvejti narediti

KAUT

PETEK, 28.09.2007, I. SPORED TVS

6.10 TEDENSKI IZBOR, 7.00 POROČILA, DOBRO JUTRO, 9.05 TEDENSKI IZBOR, OTROŠKI PROGRAM, 11.25 OŠMI DAN, 11.55 MILIJONAR Z JONASOM, 13.00 POROČILA, ŠPORT, VREME, 13.25 DUHOVNI UTRIP, 13.40 KNEZ IN DEKLE, NEMŠ. NAD., 14.25 SLOVENSKI/PORABSKI UTRINKI, 15.10 MOSTOVI - HIDAK, 15.45 BABAR: ZGODBA O BRATU IN SESTRI, RIS., 16.05 IZ POPOTNE TORBE: ŽIVALSKI OTROCI, 16.25 V DOTIKU Z VODO, AVSTR.-NEMŠ. NAN., 17.00 NOVICE, SLOVENSKA KRONIKA, ŠPORT, VREME, 17.30 NAJVEČJE NOBELOVE USPEŠNICE, 17.40 NATIONAL GEOGRAPHIC, AM. DOK. SER., 18.40 KARLI, RIS., 18.45 PUJSA PEPA, RIS., 19.00 DNEVNIK, VREME, ŠPORT, 19.55 ZAČNIMO ZNOVA, TV SER., 20.30 NA ZDRAVJEI 22.00 ODMEVI, KULTURA, ŠPORT, VREME, 23.00 POLNOČNI KLUB, 0.15 NATIONAL GEOGRAPHIC, PON., 1.05 DNEVNIK, 1.40 TI LAHKO REČEM LJUBA MOJA?, IT. TV FILM, 3.15 INFOKANAL

PETEK, 28.09.2007, II. SPORED TVS

6.30 INFOKANAL, TV PRODAJA, 12.00 PISAVE, 12.25 EVROPSKI MAGAZIN, 12.55 DIAGONALE, 13.45 NAJLEPŠI ČAS MOJEGA ŽIVLJENJA, NEMŠ. NAD., 14.10 NEVERJETNA GOSPODIČNA C, KAN. FILM, 16.00 ŠPORT ŠPAS, 16.30 MOZAIK, 17.25 MOSTOVI - HIDAK, 18.00 POROČILA, 18.05 PRIMORSKI MOZAIK, 18.35 USTNIK - ZGODBA O NEKI INOVACIJI, DOK. FELJTON, 19.00 DOKUMENTARNA ODDAJA, 20.00 ŽADNI DNEVI SLAVNIH, FRANC. DOK. SER., 20.55 NAJLEPŠI ČAS MOJEGA ŽIVLJENJA, PON., 21.20 TRENUTEK ODLOČITVE, AM. FILM, 23.25 PRIPOVEDOVANJE ZGODB, AM. FILM, 0.50 8 X 45: DO SMRTI, AVST. NAN., 1.35 DNEVNIK ZAMEJSKE TV, 2.00 INFOKANAL

SOBOTA, 29.09.2007, I. SPORED TVS

6.10 TEDENSKI IZBOR, 7.00 OTROŠKI PROGRAM, 10.45 POLNOČNI KLUB, 12.00 TEDNIK, 13.00 POROČILA, ŠPORT, VREME, 13.15 UMKO, 14.05 OTROK NA MORJU, IT. FILM, 15.55 VRTILJAK, IZBOR, 16.35 PRVI IN DRUGI, 17.00 POROČILA, ŠPORT, VREME, 17.15 OZARE, 17.20 VRTILJAK, IZBOR, 18.40 FIFI IN CVETLIČNIKI, RIS., 19.00 DNEVNIK, UTRIP, VREME, ŠPORT, EUTRINKI, 19.55 LJUBLJANA PRESTOLNICA EU, KVIZ, 21.05 4400 POVRATNIKOV, AM. NAD., 22.00 POROČILA, VREME, ŠPORT, 22.35 HRI-BAR, 23.35 DEADWOOD, AM. NAD., 0.25 PAZI TO!, AM. FILM, 2.10 DNEVNIK, 2.30 INFOKANAL

SOBOTA, 29.09.2007, II. SPORED TVS

6.30 INFOKANAL, TV PRODAJA, 8.50 SKOZI ČAS, 9.00 VROČI STOL, 9.55 PRIMORSKI MOZAIK, 10.25 ŽADNI DNEVI SLAVNIH, FRANC. DOK. SER., 11.20 FILM, 13.30 SLOVENSKA POPEVKA 2007, 15.55 NOGOMET, TEKMA ANGLEŠKEGA PRVENSTVA, 17.50 SP V KOLESARSTVU, CESTNA VOŽNJA DO 23 LET, 18.30 ŠPORT, 20.00 POZIV ZA SARO, AM. FILM, 21.35 ALPE-DONAVA-JADRAN, 22.05 PRVI IN DRUGI, 22.25 SKRIVNOSTI MALATERRE, FRANC. TV FILM, 0.10 HUFF, AM. NAD., 1.10 POKVARJENA DEKLETA, ANG. NAD., 2.00 DNEVNIK ZAMEJSKE TV, 2.20 INFOKANAL

NEDELJA, 30.09.2007, I. SPORED TVS

7.00 ŽIV ŽAV, OTROŠKI PROGRAM, 10.50 IZVIR(N)I, 11.20 OZARE, 11.25 OBZORJA DUHA, 12.00 LJUDJE IN ZEMLJA, 13.00 POROČILA, ŠPORT, VREME, 13.10 NA ZDRAVJEI, 14.30 NLP, RAZV. ODD., 17.00 POROČILA, ŠPORT, 17.15 NLP, RAZV. ODD., 18.30 ŽREBANJE LOTA, 18.40 KRAVICA KATKA, RIS., 18.45 OZI BU, RIS., 19.00 DNEVNIK, ZRCALO TEDNA VREME, ŠPORT, 19.55 SPET DOMA, 21.45 VEČERNI GOST, 22.35 ARS 360, 22.55 POROČILA, VREME, ŠPORT, 23.25 JESENSKA SONATA, ŠVEDSKI FILM, 0.55 DNEVNIK, 1.20 INFOKANAL

NEDELJA, 30.09.2007, II. SPORED TVS

6.30 INFOKANAL, TV PRODAJA, 8.55 SKOZI ČAS, 9.05 LJUBLJANA PRESTOLNICA EU, KVIZ, 10.15 PRVI IN DRUGI, 10.35 3. SREČANJE KITARSKIH ORKESTROV IN ANSAMBLOV GLASBENIH ŠOL SLOVENIJE, 11.00 LYNX MAGAZIN, 11.30 GLOBUS, 12.00 ALPE-DONAVA-JADRAN, 15.30 SP V KOLESARSTVU, CESTNA VOŽNJA - ČLANI, 17.30 ŠPORT, 20.00 SANJSKA POTOVANJA, ANG. DOK. SER., 20.55 MOJSTER IN MARGARETA, RUSKA NAD., 21.50 Š - ŠPORTNA ODDAJA, 22.35 HUIŠAJMO!, ANG. NAD., 23.25 UMETNOST GLASBE IN PLESA, 0.05 DNEVNIK ZAMEJSKE TV, 0.35 INFOKANAL

PONEDELJEK, 01.10.2007, I. SPORED TVS

6.25 TEDENSKI IZBOR, 7.00 POROČILA, DOBRO JUTRO, 9.05 TEDENSKI IZBOR, OTROŠKI PROGRAM, 11.00 NATIONAL GEOGRAPHIC, AM. DOK. SER., 12.00 MEJE MOJEGA SVETA, DOK. ODD., 13.00 POROČILA, ŠPORT, VREME, 13.15 SPET DOMA, 15.10 DOBER DAN, KOROŠKA, 15.45 MEDVEDEK, RIS., 16.05 MOZART, GENIJ SE ZALJUBI, 16.15 BESEDI NA SLEDI, 17.00 NOVICE, SLOVENSKA KRONIKA, ŠPORT, VREME, 17.40 PLANET ZEMLJA, ANG. POLJ. SER., 18.30 ŽREBANJE 3X3 PLUS 6, 18.40 ELI IN FANI, RIS., 18.45 ADI V MORJU, RIS., 19.00 DNEVNIK, VREME, ŠPORT, 19.55 VOLILNA ODDAJA, 22.00 ODMEVI, KULTURA, ŠPORT, VREME, 23.00 OPUS, 23.25 IZRAELSKA FILHARMONIJA IN ZUBIN MEHTA, FESTIVAL LJUBLJANA 2007, 1.00 PLANET ZEMLJA, PON., 1.50 DNEVNIK, 2.30 INFOKANAL

PONEDELJEK, 01.10.2007, II. SPORED TVS

6.30 INFOKANAL, TV PRODAJA, 8.45 NLP, RAZVEDRILNA ODD., 12.30 SOBOTNO POPOLDNE, 15.00 Š - ŠPORTNA ODDAJA, 15.45 OŠMI DAN, 16.15 ARS 360, 16.30 ALPE-DONAVA-JADRAN, 17.00 MOZAIK, 18.00 POROČILA, 18.05 VEDEŽNIKI, DOK. ODD., 18.50 KRVNE VEZI, ANG. NAD., 20.00 LUNA, ANG. DOK. ODD., 21.05 STUDIO CITY, 22.05 BLEŠČICA, ODDAJA O MODI, 22.35 GLAS(BE)NI VEČERI NA DRUGEM, 23.35 LOVEC, AM. FILM, 0.55 DNEVNIK ZAMEJSKE TV, 1.25 INFOKANAL

TOREK, 02.10.2007, I. SPORED TVS

6.10 TEDENSKI IZBOR, 7.00 POROČILA, DOBRO JUTRO, 9.05 TEDENSKI IZBOR, OTROŠKI PROGRAM, 10.55 PLANET ZEMLJA, ANG. POLJ. SER., 12.00 VEČERNI GOST, 13.00 POROČILA, ŠPORT, VREME, 13.15 V VEDI JE MOČ, DOK. ODD., 14.20 OBZORJA DUHA, 15.10 MOSTOVI - HIDAK, 15.45 TROJČICE, RIS., 16.10 ALI ME POZNAŠ: JAZ SEM JESENSKI VETER, POUČ. RAZV. ODD., 16.15 KOŽA, DLAKA, PERJE, LOV, DOK. NAN., 16.20 HOTEL OBMORČEK: DOBRI STARI ČASI, RIS., 16.35 KNJIGA MENE BRIGA, 17.00 NOVICE, SLOVENSKA KRONIKA, ŠPORT, VREME, 17.30 ŽIVA, DOK. ODD., 18.00 RESNIČNA RESNIČNOST, 18.35 ŽREBANJE ASTRA, 18.40 FRANČEK, RIS., 19.00 DNEVNIK, VREME, ŠPORT, 19.55 VOLILNA ODDAJA, 21.00 PIRAMIDA, 22.10 ODMEVI, KULTURA, ŠPORT, VREME, 23.10 UBOJ RESNICE V RUSIJI, ANG. DOK. ODD., 0.00 ŽIVA, DOK. ODD., 0.25 RESNIČNA RESNIČNOST, 0.50 DNEVNIK, 1.30 INFOKANAL

TOREK, 02.10.2007, II. SPORED TVS

6.30 INFOKANAL, TV PRODAJA, 11.40 DOBER DAN, KOROŠKA, 12.10 GLAS(BE)NI VEČERI NA DRUGEM, 13.10 STUDIO CITY, 14.05 IZVIR(N)I, 14.35 VOLILNA ODDAJA, 16.30 MOZAIK, 17.25 MOSTOVI - HIDAK, 18.00 POROČILA, 18.05 KALEJDOSKOP, 18.30 AKTUALNO, 19.00 NEDOKONČANO POTOVANJE NA JAPONSKO, PORTRET ANDRESA VALDESA, 20.00 MUZIKAJETO: COUNTRY, IGRANO-IZOBR. SER., 20.30 GLOBUS, 21.00 CALLASOVA IN ONASSIS, IT. NAD., 22.40 BLACKJACK, ANG.-AVSTR. NAD., 0.15 JASNOVIDKA, AM. NAD., 0.55 DNEVNIK ZAMEJSKE TV, 1.20 INFOKANAL

SREDA, 03.10.2007, I. SPORED TVS

6.10 TEDENSKI IZBOR, 7.00 POROČILA, DOBRO JUTRO, 9.05 TEDENSKI IZBOR, OTROŠKI PROGRAM, 10.20 ZLATI PRAH - ŽELEZNA PEČ, 10.35 KNJIGA MENE BRIGA, 11.00 ŽIVA, DOK. ODD., 11.25 RESNIČNA RESNIČNOST, 11.55 VOLILNA ODDAJA, 13.00 POROČILA, ŠPORT, VREME, 13.15 ARS 360, 13.30 OPUS, 13.55 LJUDJE IN ZEMLJA, 15.10 MOSTOVI - HIDAK, 15.45 MOBY DICK IN SKRIVNOST DEŽELE MU, RIS., 16.10 POD KLOBUKOM, 16.40 MERLIN, ČUDEŽNI KUŽA, RIS., 17.00 NOVICE, SLOVENSKA KRONIKA, ŠPORT, VREME, 17.35 Z VAMI, 18.30 ŽREBANJE LOTA, 18.40 ULICA SANJ, RIS., 19.00 DNEVNIK, VREME, ŠPORT, 19.55 VOLILNA ODDAJA, 21.00 X V ZNANOSTI, DOK. ODD., 22.00 ODMEVI, KULTURA, ŠPORT, VREME, 23.05 OMIZJE, 0.20 Z VAMI, 1.15 DNEVNIK, 1.55 INFOKANAL

SREDA, 03.10.2007, II. SPORED TVS

6.30 INFOKANAL, TV PRODAJA, 13.05 SKRIVNOSTI DIVJINE, JAP. POLJ. SER., 13.30 HRI-BAR, 14.30 LJUBLJANA PRESTOLNICA EU, KVIZ, 15.40 LUNA, ANG. DOK. ODD., 16.30 MOZAIK, 17.25 MOSTOVI - HIDAK, 18.00 POROČILA, 18.05 CRNO BELI ČASI, 18.20 DIAGONALE, 18.55 VEČERNI GOST: AKADEMIK DR. PAVLE MERKU, 19.55 NOGOMET, LIGA TELEKOM, MARIBOR - KOPER, 21.50 PROTEST, TV PRIREDBA PREDSTAVE SLOVENSKEGA STALNEGA GLEDALIŠČA V TRSTU, 22.45 SLOVENSKA JAZZ SCENA, 23.25 SKRIVNOSTI DVORNIH PREVRATOV, RUSKA NAD., 0.45 DNEVNIK ZAMEJSKE TV, 1.10 INFOKANAL

ČETRTEK, 04.10.2007, I. SPORED TVS

6.10 TEDENSKI IZBOR, 7.00 POROČILA, DOBRO JUTRO, 9.05 TEDENSKI IZBOR, OTROŠKI PROGRAM, 10.50 KOŽA, DLAKA, PERJE, DOK. ODD., 11.00 Z VAMI, 11.55 VOLILNA ODDAJA, 13.00 POROČILA, ŠPORT, VREME, 13.15 ZAČNIMO ZNOVA, TV SERIJA, 13.45 PIRAMIDA, 15.10 MOSTOVI - HIDAK, 15.45 SREBRNOGRIVI KONJIČ, RIS., 16.05 FELIČINO ŽIVLJENJE, IGRANI FILM EBU, 16.20 ENAJSTA ŠOLA: ASPIRIN, 17.00 NOVICE, SLOVENSKA KRONIKA, ŠPORT, VREME, 17.30 ŠTAFETA MLADOSTI, 18.15 DUHOVNI UTRIP, 18.30 ŽREBANJE DETELJICE, 18.40 EDO IN MEDO, RIS., 19.00 DNEVNIK, VREME, ŠPORT, 19.55 MILIJONAR Z JONASOM, 20.55 TEDNIK, 22.00 ODMEVI, KULTURA, ŠPORT, VREME, 23.05 OŠMI DAN, 23.35 KNJIGA MENE BRIGA, 23.50 LEPI DNEVI, FRANC. FILM, 1.35 DUHOVNI UTRIP, 1.45 DNEVNIK, 2.25 INFOKANAL

ČETRTEK, 04.10.2007, II. SPORED TVS

6.30 INFOKANAL, TV PRODAJA, 12.40 BLEŠČICA, ODDAJA O MODI, 13.10 KALEJDOSKOP, 13.35 OMIZJE, 14.45 AKTUALNO, 15.10 GLOBUS, 15.40 SANJSKA POTOVANJA, ANG. DOK. SER., 16.30 X V ZNANOSTI, DOK. ODD., 17.25 MOSTOVI - HIDAK, 18.00 POROČILA, 18.05 LYNX MAGAZIN, 18.35 EVROPSKI MAGAZIN, 19.10 3. SREČANJE KITARSKIH ORKESTROV IN ANSAMBLOV GLASBENIH ŠOL SLOVENIJE, 19.35 KRAŠKI KAMNOLOMI, DOK. ODD., 20.00 ALFIE, ANG. FILM, 21.50 JASNOVIDKA, AM. NAD., 22.35 DIVJE JAGODE, ŠVEDSKI FILM, 0.00 Z OGLEDALOM, V UGANKI, ŠVEDSKI FILM, 1.25 DNEVNIK ZAMEJSKE TV, 1.50 INFOKANAL

Ernest Ružič je postal častni občan občine Petrovci

Naš dolgoletni sodelavec Ernest Ružič je postal častni občan občine Gornji Petrovci. Svečana seja občine Gornji Petrovci je bila 15. septembra v Stanjencih, kjer so predali tudi nov kulturni dom. V utemeljitvi so poudarili predvsem njegovo delo na področju novinarstva in književnosti.

»Ernest Ružič je novinar od leta 1965, vseskozi na RTV Slovenija. Najprej je bil dopisnik Radia Slovenija iz Pomurja, nato novinar v Uredništvu oddaj za Slovence po svetu. Po letu 1980 je bil dopisnik TV Slovenija iz Pomurja, nato redaktor TV oddaje *Mostovi - Hidak*, za in o prekmurških Madžarih in stalni sodelavec TV oddaje *Slovenci v zamejstvu*, o Slovencih v Avstriji, Italiji in na Madžarskem (podobni radijski različici *Sotočje*). Delal je kot specializiran novinar za manjšine in kulturo, sredi devetdesetih let prejšnjega stoletja krajši čas bil prvi stalni RTV dopisnik iz Madžarske in madžarskega zamejstva, nato zopet dopisnik TV Slovenija iz Pomurja; od leta 2002 je novinar v oddaji Radia Slovenija *Sotočje*, kjer poroča o Slovencih na Madžarskem in avstrijskem Štajerskem. Življenje štajerskih Slovencev spremlja od sredine sedemdesetih let prejšnjega stoletja, načrtno od leta 1993; življenje Slovencev na Madžarskem pa od leta 1968.



Ernest Ružič na podelitvi z županom občine Gornji Petrovci Francem Šlihtuberjem ter ostalimi častnimi občani

Kot stalni zunanji sodelavec je z manjšinsko tematiko sodeloval v *Delu, Primorskem dnevniku - Trst, Slovenskem vestniku in Našem tedniku - Celovec, Porabju - Monošter, Slovenskem koledarju - Monošter, Rodni grudi, Sloveniji. Svet, Moji Sloveniji* in slovenskem programu Radia *Monošter*; občasno tudi v oddaji madžarske TV *Slovenski utrinki*.

Prvo pesniško zbirko *Ljudje Človek Ljudje* je izdal leta 1967. ... Pomembno prelomnico pomeni zbirka *Délibáb - Privid*, ki mu izide leta 1997 pri založbi *Franc - Franc* v Murski Soboti. Naslednje leto mu pri isti založbi v zbirki *Med Rabo in Muro* natisnejo roman *Érd*, s katerim se začne stalni porabski *Knjižni dar*. Zelo ugodno je v relevantnih publikacijah in medijih: *Sodobnosti, Delovi Književni listi, na Radiu Slovenija*, ocenjen drugi roman *Vijolični dim* (Založba Franc - Franc). Leta 2001 mu pri tej založbi izide še pesniški izbor *Razsanjani dan*. V devetdesetih letih sodeluje v skupnih izdajah *Dvakrat stesana krsta* in *Glasovi province*. V tem času ima prevedene pesmi v madžarski in nemški jezik: v revijah *Életünk* in *Párhuzamos hidak, Antologiji prekmurskih književnikov v madžarskem jeziku* ter *Panonskem zborniku* (Pinkovec/Güttenbach, Avstrija). Roman *Pesem Črnih mlak*, zopet v Zbirki med Rabo in Muro pri založbi Franc - Franc, izide Ernestu Ružiču z letnico 2006.

Ernestu Ružiču v imenu uredništva našega časopisa izkreno čestitamo.

-ms-

Foto: Jože Pojbič

Porabje

ČASOPIS
SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Izhaja vsak četrtek
Glavna in odgovorna urednica
Marijana Sukič

Naslov uredništva:
H-9970 Monošter,
Gárdonyi G. ul. 1.; p.p. 77,
tel.: 94/380-767; e-mail:
porabje@mail.datanet.hu
ISSN 1218-7062

Tisk:

EUROTRADE PRINT d.o.o.
Lendavska 1; 9000 Murska
Sobota; Slovenija

Naročnina: za Madžarsko letno
2.600 HUF, za Slovenijo 22
EUR. Za ostale države 52 EUR
ali 52 USD.

Časopis izhaja z denarno pomočjo
Urada RS za Slovence v zamejstvu
in po svetu ter Javnega sklada za
narodne in etnične manjšine na
Madžarskem.

Številka bančnega računa:
HU15 1174 7068 2000 1357,
SWIFT koda: OTPVHUHB